

*Навчально-методичні
матеріали*

Петровська Ірина Ігорівна

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

*методичні вказівки для практичних занять
студентів денної форми навчання*

Івано-Франківськ, 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий юридичний інститут

**кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного
права**

Петровська Ірина Ігорівна

ПОДАТКОВЕ ПРАВО
методичні вказівки для практичних занять
студентів денної форми навчання

Івано-Франківськ, 2019

ББК 67.301

ПЗ0

Рекомендовано до друку вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №7 від 6 березня 2019 року).

Рецензенти:

- завідувач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника. к.ю.н., доцент

Розвадовський Володимир Іванович

- голова науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту, доцент кафедри трудового, аграрного та екологічного права Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника. к.ю.н., доцент

Мороз Галина Василівна

ПЗ0 Петровська І.І. Податкове право: методичні вказівки для практичних занять студентів денної форми навчання. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2018. 44 с.

Посібник розроблений на основі навчального плану та призначений для підготовки до практичних занять зі спецкурсу «Податкове право», підготовки до здачі змістових модулів та заліку.

В посібнику наведено навчальні та методичні матеріали з навчальної дисципліни «Податкове право», зокрема основні навчальні положення з питань, які виносяться на семінарські заняття, література та нормативно-правові акти, завдання до семінарських занять, контрольні питання, практичні завдання.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

ББК 67.9 (4Укр)

© Петровська І.І., 2019

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2019

ВСТУП

Податкове право на сьогодні можна вважати підгалуззю фінансового права, що регулює основи формування доходної частини бюджетної системи країни та регламентує відносини, що пов'язані з рухом грошових коштів від платників податкових платежів до бюджетів відповідного рівня. Податкове право – це специфічна підгалузь фінансового права, що взаємодіє з усіма його інститутами. Норми податкового права зумовлені публічністю державних фінансів та регулюють діяльність зі стягування податкових платежів для загальнодержавних та регіональних потреб. Податкове право являє собою сукупність норм, що регулюють суспільні відносини у сфері справляння податків та обов'язкових платежів до бюджетів та державних цільових фондів, встановлюючи при цьому права, обов'язки та відповідальність сторін.

Сучасна податкова політика держави – це, насамперед, формування і застосування затверджених на законодавчому рівні економічних інструментів і відповідних рішень, призначених сприяти зростанню надходження платежів до бюджету, а також врахування змін чинної податкової системи, визначення механізму обчислення, сплати і зарахування платежів до бюджетів. При цьому, податкова політика провадиться в життя через податкове законодавство та відображає політичні, правові та економічні процеси, які супроводжують процес становлення правової держави з ринковою економікою, а також адаптацію національного законодавства до міжнародних норм та стандартів.

Основними джерелами цієї підгалузі права виступають такі чинні нормативні акти, як Конституція України; Податковий кодекс України, Митний кодекс України, Бюджетний кодекс України, а також ряд інших національних та міжнародних актів.

Навчальну Програму спецкурсу «Податкове право» розроблено відповідно до навчального плану, з урахуванням співвідношення обсягу лекційного матеріалу, семінарських занять та самостійної роботи студентів.

В основу вивчення студентами курсу «Податкове право» покладено плани лекційних та практичних занять, які визначають коло теоретичних питань, обов'язкових для засвоєння, навчальну і спеціальну літературу, нормативні акти, а також контрольні запитання, тестові та практичні завдання, перелік питань, які виносяться на залік.

Дисципліна «Податкове право України» має надзвичайно велике значення для підготовки фахівців з юридичних спеціальностей,

оскільки надає необхідні правові основи, без яких неможливе повноцінне засвоєння знань в галузі фіскальної діяльності держави, в тому числі й тих, що мають пріоритетне значення у підготовці фахівців в галузі права. Зокрема, це знання у сфері бюджетного планування, податкового законодавства та діяльності. Тому, дуже важливо допомогти студентам-правознавцям систематизувати основні загальнотеоретичні правові знання та положення нормативно-правових актів.

Також, важливою умовою успішного засвоєння студентами змісту основних інститутів податкового права є не тільки ознайомлення з системою законодавства, а й формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення.

Навчальна дисципліна «Податкове право» спрямована на формування у студентів правового світогляду та відповідного мислення категоріями, що відображають специфіку фіскальної політики, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо податкової системи держави, забезпечення фіскальної дисципліни та правопорядку.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

• ***знати:***

- проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері податкових правовідносин;
- діюче податкове законодавство та основні напрямки його вдосконалення, відображені в законопроектах;
- основні поняття і елементи правового механізму податкової системи держави;
- особливості правового регулювання окремих видів податкових платежів.

• ***вміти:***

- порівнювати і аналізувати норми податкового законодавства;
- тлумачити і застосовувати чинне податкове законодавство;
- узагальнювати податково-правову практику та робити відповідні висновки;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що пов'язані з податковою діяльністю.

Завдання для семінарських занять з курсу «Податкове право України» розроблено відповідно до програми та навчального плану для студентів 3 курсу (напряму підготовки «Право») денної форми навчання, з урахуванням співвідношення обсягу лекційного матеріалу та самостійної роботи студентів. В основу вивчення студентами курсу

«Податкове право України» покладено плани практичних занять, які визначають коло теоретичних питань, обов'язкових для засвоєння, контрольні запитання, тестові та практичні завдання, а також навчальну і спеціальну літературу, нормативні акти.

Важливо забезпечити правильну організацію як безпосереднього проведення семінарських занять, так і самостійної роботи студентів при підготовці до них. При цьому, основною метою є глибше, детальніше розуміння норм податкового законодавства, їх теоретичного підґрунтя, системний аналіз механізмів реалізації, вміння тлумачити і застосовувати правові приписи.

Кожна тема практичного заняття розпочинається з анотації, яка містить узагальнену інформацію про основні положення даної теми, а також методичні поради до її вивчення, які коротко визначають особливості теми, допомагають обрати правильний підхід до її аналізу, визначити проблемні питання та систематизувати вивчення матеріалу. Крім того, до кожної теми пропонується перелік наукової літератури, ознайомлення з якою сприятиме правильному та ґрунтовному засвоєнню теми. Також, наводиться перелік нормативно-правових актів, які становлять необхідну законодавчу базу регулювання податкових правовідносин.

До всіх тем практичних занять подається перелік питань, які будуть розглядатися на занятті, а також контрольні питання, відповідь на які вимагає від студентів самостійно мислити в площині теми, яка ними вивчається. Це вчить студентів робити власні висновки, узагальнювати чи навпаки конкретизувати окремі положення теми, проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних приписів, тлумачити норми, тощо і забезпечує глибше засвоєння матеріалу.

До ряду тем семінарських занять включені практичні завдання (тести, задачі), які передбачають юридичний аналіз відносин, кваліфікацію юридичних фактів, вирішення правових конфліктів, конкретних ситуацій. Для правильного виконання таких завдань, студентам необхідно, в першу чергу, проаналізувати коло відносин, які склалися, та вибрати правові норми, що підходять для врегулювання в даному випадку.

Якщо від студентів вимагається здійснення правової кваліфікація, необхідно провести юридичну оцінку фактичних обставин справи шляхом віднесення конкретного випадку до сфери дії певних юридичних норм. Відповідь на задачі, в яких пропонується розв'язати конкретну проблемну ситуацію, повинна бути обґрунтованою, з посиланням на норми законодавства.

При підготовці до занять, студентам рекомендується робити певні нотатки чи розгорнуті плани відповіді по кожному питанню. Також, з врахуванням індивідуальних здібностей, слід у найбільш зручній формі підготувати відповіді на контрольні питання та практичні завдання. Зокрема, занотувати формулювання відповідей в зошиті, вказати номери статей, їх положення. При розв'язанні практичних завдань необхідно записувати відповіді на задачі, тести, правові висновки по справі, для того, щоб надати змогу викладачу оцінити рівень підготовки до заняття та засвоєння матеріалу.

ТЕМА №1. ЗМІСТ ПОДАТКІВ ТА СТРУКТУРА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Податок як складна економічна (а також правова та історична) категорія, виражає реально існуючі суспільні відносини – фінансові та правові. При визначенні сутності податків, необхідно усвідомити, що вони стосуються грошових відносин та пов'язані з фіскальною діяльністю держави.

Відповідно до ст.6 Податкового кодексу України, **податком** є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу.

Податки існують і будуть існувати доти, поки буде існувати держава. В історії оподаткування прийнято розрізняти **три основні етапи становлення і розвитку оподаткування**.

Перший етап тривав до кінця XVI ст. та характеризувався такими основними рисами: відсутність розвинутих податкових систем; нерегулярність утримання податків; переважно натуральна форма оподаткування.

Другий етап датується XVII—XVIII ст. Протягом цього періоду; 1) податки набувають ролі основного формуючого джерела державної казни; 2) в країнах Західної Європи з'являються розвинуті податкові системи;

3) створюються органи зі збору податків та здійснення контролю за їх сплатою;

4) в основу побудови своїх податкових систем більшість країн Європи закладає принцип щодо встановлення податків лише представницькими органами влади.

Третій етап розпочався в XIX ст. і триває зараз. Розвиток податкових систем світу в цей період передбачає: 1) спрощення структури податку; 2) використання висновків економічної науки в процесах реформування податкових систем; 3) гармонізацію податкових систем світу тощо.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Питання для обговорення:

1. Етапи становлення і розвитку оподаткування: загальна характеристика.
2. Поняття податку та його риси.
3. Елементи податку.
4. Функції податку.
5. Порядок встановлення, введення і дію та скасування податків.

6. Поняття податкової системи та її склад. Загальний та спеціальні податкові режими.

7. Принципи оподаткування.

8. Класифікація податкових платежів.

9. Порядок обчислення суми податку.

Контрольні питання:

1. Що таке податок?

2. На які види поділяються податки?

3. З яких елементів складається податок?

4. Що може бути об'єктом оподаткування?

5. Назвіть функції податків.

6. Назвіть ознаки податків.

7. Який соціально-економічний зміст мають податки?

8. Назвіть історичні передумови виникнення податків?

9. Назвіть перші види платежів, що мали природу податків.

10. Що таке податкова система держави?

11. Які основні принципи податкової системи держави?

12. Що таке податковий режим, спеціальний податковий режим?

Практичне завдання:

Визначте та випишіть з Податкового кодексу елементи (база оподаткування, об'єкт оподаткування, ставки) наступних податків:

- туристичний збір,
- податок на додану вартість,
- податок на прибуток.

Тестові завдання:

1. **Третій етап історичного розвитку світової системи оподаткування характеризується:**

а) спрощенням структури податку; впровадженням нових та укрупнення існуючих податкових органів держав світу; автономністю та індивідуалізацією щодо визначення розмірів та ставок податку; відсутністю обмежень у визначенні кількості податків для однієї бази оподаткування;

б) використанням висновків економічної науки в процесах реформування податкових систем;

в) гармонізацією податкових систем світу; використання надбань світової цивілізації в процесі підготовки та впровадження нових податкових систем;

г) спрощенням структури податку, використанням висновків економічної науки в процесах реформування податкових систем, гармонізацією податкових систем світу.

2. «Десятина» — це ...

- а) десята частина доходів, яку сплачувало залежне населення князеві;
- б) десята частина доходів, яку сплачувало залежне населення церкві;
- в) десята частина доходів, яку сплачувало залежне населення монголо-татарам;
- г) десята частина доходів і видатків міста.

3. У XVII ст. податок на виробництво алкогольних напоїв називався:

- а) ординщина;
- б) сребщина;
- в) поголовщина;
- г) покотельщина.

4. Податком є...

- а) обов'язковий, законодавчо закріплений платіж до бюджетів різних рівнів;
- б) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу;
- б) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до кримінального законодавства;
- в) умовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу;

5. Збором (платою, внеском) є...

- а) обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій;
- б) платіж, регулювання якого здійснюється нормами податкового права, відносини щодо справляння платежів податкового характеру врегульовані нормами податкового права;
- в) один із видів обов'язкових платежів, наділений лише йому властивими ознаками та антагоністичними функціями.

6. Податок виконує наступні функції:

- а) фіскальну, регулюючу, контрольну, розподільчу, заохочувальну;
- б) правоохоронну, здійснення судочинства, притягнення до відповідальності;
- в) правовстановлюючу, закріплюючу;
- г) всі вищезазначені функції.

7. Французький вчений-економіст А. Леффер побудував графік залежності:

- а) суми податкових надходжень до бюджету від розміру ставки податку та від податкової бази, який отримав назву «крива Леффера»;
- б) суми доходів бюджету від витрат бюджету, який отримав назву «пряма Леффера»;
- в) зменшення ставки податку від зменшення рівня виробництва;
- г) вологості повітря від місця знаходження території над рівнем моря.

8. Елементами податку є:

- а) платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування;
- б) ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період;
- в) строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку; податкові пільги та порядок їх застосування;
- г) всі вищезазначені положення є елементами податку

9. Податкова система України — це...

- а) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу;
- б) врегульована нормами права сукупність податків, зборів, інших податкових платежів, що справляються на території держави, а також форми і методи їх побудови;
- в) сукупність бюджетів різних рівнів;
- г) відносини щодо здійснення оподаткування.

10. Принцип загальності оподаткування передбачає, що ...

- а) кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями Податкового Кодексу;
- б) забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;
- в) невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- г) встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

Література:

1. Кучерявенко М.П. Податкове право України: Підручник. / М.П. Кучерявенко. - Харків: Право, 2013. - 536 с
2. Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право: науково-практичний посібник / Бандурка О.М., Полікарпов В.Д., Попова С.М. – К. : ЦУЛ, 2012. – 302 с.
3. Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право.

Навч. посіб. / О.М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

4. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року зі змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

ТЕМА № 2. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ПОДАТКОВОГО ПРАВА. ПОДАТКОВИЙ ПРОЦЕС.

В теорії податкове право визначалось в основному як інститут фінансового права, проте сучасний розвиток правової системи України та прийняття Податкового кодексу надає можливість говорити про податкове право як підгалузь права. Крім того, взаємодія з іншими елементами системи фінансового права як галузі права передбачає певні відносини субординації. Податкове право як підгалузь (або інститут) фінансового права містить сукупність норм, які регулюють відносини з приводу встановлення, введення та справляння податків, тобто значну частину відносини, які складаються у процесі фінансової діяльності держави при залученні коштів до бюджету (як частини фіскальної функції фінансів держави).

У ст. 3 Податкового кодексу, зазначено, що Податкове законодавство України складається з Конституції України; Податкового Кодексу; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням ввізним або вивізним митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України; чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання Податкового Кодексу та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими Податковим Кодексом.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що

передбачені Податковим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Питання для обговорення:

1. Поняття, предмет та метод податкового права.
2. Джерела податкового права. Податковий закон.
3. Податкові консультації та роз'яснення.
4. Принципи податкового права.
5. Поняття, об'єкти і суб'єкти податкових правовідносин.
- 5.1. Центральний орган виконавчої влади, який реалізує податкову політику: загальна характеристика, функції, структура;
- 5.2. Платники податків та податкові агенти.
6. Інститут податкового процесу.

Контрольні питання:

1. Які відносини становлять предмет податкового права?
2. З якими галузями права співвідноситься податкове право?
3. Що таке податкова політика?
4. Які суб'єкти відносяться до системи податкових органів України?
5. Назвіть повноваження працівників податкових органів.
6. Поясніть значення та особливості податкового обліку.
7. В чому зміст процесуальних норм у податковому праві?
8. Назвіть види податкових проваджень.

Практичні завдання:

Використовуючи Податковий кодекс:

1. Випишіть елементи податково-правових норм (гіпотезу, диспозицію та санкцію).
2. Наведіть приклади норми, на підставі яких виникають, змінюються чи припиняються податкові відносини.

Тестові завдання:

1. Податкове право – це..

- а) відносно самостійний сектор адміністративного права і займає автономне положення щодо інших інститутів цієї галузі;
- б) сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що складаються в процесі фінансової діяльності держави;
- в) складний інститут (підгалузь) фінансового права, який регулює суспільні відносини, що складаються в процесі здійснення податкової діяльності регулює суспільні відносини щодо встановлення, справляння і стягнення податкових платежів, їх зміни і скасування;
- г) складний інститут конституційного права, який регулює суспільні відносини, що складаються в процесі здійснення податкової діяльності

регулює суспільні відносини щодо встановлення, справляння і стягнення податкових платежів, їх зміни і скасування.

2. Основною рисою податкових правовідносин є...

- а) їх диспозитивний характер;
- б) наявність державно-владних приписів одним учасникам правовідносин з боку інших, які діють від імені держави та наділені нею відповідними владними повноваженнями;
- в) наявність державного заохочення, незважаючи на рівність учасників податкових відносин;
- г) їх договірний характер.

3. Податкове законодавство – це...

- а) сукупність нормативно-правових актів, у яких містяться правові норми, об'єднані спільним предметом регулювання — відносинами в сфері податкової діяльності;
- б) сукупність документів, які містять положення щодо оподаткування;
- в) закони, кодекси, хартії, норми права;
- г) система податкового права.

4. Податкові роз'яснення — це ...

- а) роз'яснення змісту нормативно-правових актів;
- б) ознайомлення платника податку з порядком складання бюджету;
- в) оприлюднення офіційного розуміння окремих, положень законодавства з питань оподаткування уповноваженими на те контролюючими органами з метою обґрунтування їх рішень у разі проведення апеляційних процедур;
- г) офіційне тлумачення податкових норм.

5. База оподаткування - це ...

- а) фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання;
- б) конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку;
- в) переваги, що надаються окремим категоріям платників податків, інших обов'язкових платежів перед іншими платниками та полягають у повному чи частковому звільненні їх від оподаткування;
- г) обставини, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

6. Податкові пільги — це ...

- а) закріплені в правовому акті додаткові платежі для платника;

б) переваги, що надаються окремим категоріям платників податків, інших обов'язкових платежів перед іншими платниками та полягають у повному чи частковому звільненні їх від оподаткування;

в) фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання;

г) обставини, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

7. Принцип заперечення зворотної сили податкового закону проявляється в тому, що...

а) закони, які приводять до зміни розмірів податкових платежів, зворотної сили не мають;

б) нещодавно прийнятий закон не поширюється на відносини, які виникли до його прийняття, а тому розмір податкових платежів необхідно обчислювати згідно з прийнятим новим нормативним актом з часу його вступу в силу;

в) в сукупності положення а) і б);

г) стимулюється підприємницька виробнича діяльність та інвестиційна активність на основі введення пільг з оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва;

8. Принцип соціальної справедливості податкових відносин — це..

а) запровадження економічно необґрунтованого неоподаткованого мінімуму доходів громадян та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, котрі отримують високі та надвисокі доходи;

б) забезпечення соціальної підтримки малозабезпечених верств населення шляхом запровадження економічно обґрунтованих податкових пільг та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, котрі отримують високі та надвисокі доходи;

в) справляння податків з юридичних осіб здійснюються у певній частці від отриманого прибутку і забезпечення сплати рівних податків та зборів;

г) забезпечення незмінності податків та зборів (обов'язкових платежів) і їхніх ставок, а також податкових пільг протягом бюджетного року.

9. Податкові правовідносини - це ...

а) певні суми грошових коштів, які підлягають сплаті в обов'язковому порядку до бюджету чи державного (публічного) позабюджетного фонду у формі податку, збору, внеску, мита чи іншого обов'язкового платежу, виходячи із підстав, закріплених у законі;

б) врегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, пов'язані із акумуляцією податків (обов'язкових платежів) до державного та місцевих бюджетів, в яких одного з суб'єктів наділено владними повноваженнями.

в) частина фінансових відносин;

г) концентрований вираз загальносоціальних потреб і устремлінь, усвідомлені інтереси всього суспільства (що адекватно відображають його загальні потреби) як системної єдності, цілісності.

10. У районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах створюються:

а) податкові відомства;

б) спеціалізовані податкові адміністрації;

в) державні податкові інспекції;

г) головні державні податкові служби.

Література:

1. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник. К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.

2. Гаврилюк Р. Природа податкового права людини. Право України. 2014. №4. С.174-183

3. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т / кол. авторів [заг. редакція М. Я. Азарова]. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Міністерство фінансів України, ДННУ “Академія фінансового управління”, Національний університет ДПС України, 2011. URL: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/newsView/49/#.Ulg2L1NBqt9>

4. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. – Т.1 – К.: Професіонал, 2011. – 1900с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 572 с.

3. Положення про Державну фіскальну службу України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: <http://minrd.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/postanovi-km-ukraini/63237.html>

4. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160. Офіційний вісник України від 17.06.2014 2014 р., № 46, стор. 15, стаття 1213

ТЕМА № 3. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ.

В теорії податкового права під податковими органами розуміють центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову (а також і митну) політику та його територіальні підрозділи. За сучасних умов повноваження у сфері податкової та митної справи покладено на **Державну фіскальну службу та її територіальні органи** (з грудня 2018 року її реорганізовано в **Державну податкову службу** України та Державну митну службу)

Згідно з аналізом норм Податкового кодексу (п. 41.1 ст. 41) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування податкової та митної політики з його територіальними органами називають **контролюючими органами**.

Інші державні органи не мають права проводити перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, у тому числі на запит правоохоронних органів.

Права податкових органів визначено у статті 20 Податкового кодексу України (надалі ПК).

Механізм примусу в сфері податкової діяльності з акумуляції податків та інших обов'язкових платежів можна визначити як закріплену законом сукупність дій та способів впливу владного суб'єкта на іншого учасника правовідносин зі сплати податків (обов'язкових платежів) з метою забезпечення невідворотності їх сплати та захисту фіскального інтересу як різновиду публічного.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Питання для обговорення:

1. Види прав податкових органів та їх коротка характеристика.
2. Механізм примусу в сфері податкової діяльності. Заходи примусу в сфері оподаткування.
3. Облік платників податків та інших обов'язкових платежів.
4. Перевірка платників податків.
5. Податкова застава.
6. Адміністративний арешт активів платника податку.
7. Обов'язки податкових органів.

Контрольні питання:

1. Які заходи примусу можуть застосовуватись органами державної податкової служби?
2. В чому відмінність попереджувальних заходів примусу від припиняючих?

3. В чому зміст правопоновлюючих заходів?
4. Що є предметом податкової застави?
5. Яким державним органам надано право застосовувати податковий арешт активів?
6. Який порядок оформлення результатів перевірки?

Практичні завдання:

1. Платник податку (торговельне підприємство) отримав від державної податкової інспекції (за місцем своєї реєстрації) письмовий запит щодо запланованих підприємством у наступному кварталі операцій з продажу товарів. Платник запит проігнорував та не надіслав відповіді до ДПІ (державної податкової інспекції). Які заходи примусу можуть бути застосовані до платника, який проігнорував запит ДПІ? Відповідь обґрунтуйте.

2. Підприємство А. не подало до ДПІ розрахунок плати за землю. Чи може ДПІ застосувати до платника заходи примусу? Якщо так, то які? Відповідь обґрунтуйте.

3. Керівники підприємства В. не допустили працівників ДПІ до проведення позапланової перевірки, мотивуючи тим, що попередньо їм не було надано повідомлення про перевірку. Які наслідки недопуску перевіряючих до проведення перевірки?

4. На підприємстві М. було проведено планову перевірку податковими органами в травні. Через місяць податківці надіслали на підприємство повідомлення про проведення додаткової планової перевірки. Платнику податків було роз'яснено, що це не нова перевірка. При проведенні перевірки в травні не були охоплені всі об'єкти оподаткування (зокрема сплата підприємством екологічного податку), в акті перевірки ці питання не висвітлювались.

Чи вправі платник відмовити податковим органам у проведенні такої перевірки? Відповідь обґрунтуйте.

5. У направленні на перевірку вказується, що вона проводиться з 30 березня по 13 квітня, 10 робочих днів.

Інспектор завітав на перевірку підприємства 5 квітня., пояснивши при цьому, що облік десяти робочих днів починається з моменту фактичного прибуття перевіряючих (прибуття повинно відбутися в межах вказаних у направленні 10 днів) і закінчиться 19 квітня. Чи правомірне твердження інспектора. Відповідь обґрунтуйте.

Література:

1) Кучерявенко М.П. Податкове право України: Підручник. / М.П. Кучерявенко. - Харків: Право, 2013. - 536 с

2) Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право. Навч. посіб. / О.М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

3) Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: у 3 т. / кол. авторів [заг. ред. М.Я. Азарова] – 2-ге вид. доп. та переробл. - К. Міністерство фінансів України; Національний університет ДПС України, 2011. – Т.1. – 590 с.; Т.2. – 942 с.; Т.3. – 742 с.

4) Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник. К.: Юрінком Інтер., 2010. 368 с.

5) Податкове право України: навч. пос. / за заг. ред. Кучерявенка М.П. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 483 с.

6) Податкове право України/ за заг. ред. Воронової Л.К., Кучерявенка М.П. К.: Правова єдність. 2009. 485 с.

7) Кучерявенко М.П. Податкове право. Академічний курс. – К. : Правова єдність, 2008. – 701 с.

8) Петровська І.І. Правові засади здійснення податкового контролю в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 31 січня 2013 – 01 лютого 2014 р. «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України». Львів: У 2 частинах. Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2013. Частина II. С. 55-57

9) Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС, 2001.— 416 с.

10) Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. – Т.1 – К.: Професіонал, 2011. – 1900с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року зі змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Про забезпечення вимог кредиторів і реєстрації обтяжень: Закон України від 18.11.2003 р. // Офіційний вісник України (ОФУ).- 2003. - №52. – Ст.2734. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>

4. Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю: Постанова КМУ від 23 жовтня 2013 р. № 805. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2013-%D0%BF>

5. Про затвердження Порядку оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків - юридичними особами та їх відокремленими підрозділами: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 № 727. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 жовтня 2015 р. за № 1300/27745. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15>

ТЕМА № 4. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

На платників податків у країні покладаються, в основному, обов'язки, основним з яких є обов'язок сплатити визначені суми податків в повному обсязі та у встановлені законодавством строки. Основною ознакою прав платників податків є те, що вони є похідними від їх обов'язків. Права платників перелічені в ст. 17 Податкового кодексу.

Право на повернення надміру або помилково сплачених сум податків визначено у ст. ст. 17, 43 ПК. Помилково та/або надміру сплачені суми грошового зобов'язання підлягають поверненню платнику відповідно до цієї статті, крім випадків наявності у такого платника податкового боргу.

Право на оскарження та на перегляд рішень контролюючих органів (ст.17, 56 ПК) може реалізуватись в адміністративному або/та судовому порядку.

Зміна строку сплати податку та збору здійснюється шляхом перенесення встановленого податковим законодавством строку сплати податку та збору або його частини на більш пізній строк. Зміна строку сплати податку здійснюється у формі:

- відстрочки;
- розстрочки;
- податкового кредиту (ст. 32 ПК).

Зміна строку сплати податку не скасовує діючого і не створює нового податкового обов'язку.

Порядок розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків визначено ст. 100 ПК.

Обов'язок щодо подання податкової декларації закріплений у ст.ст. 44, 46-51 ПК.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика прав платника податків.

2. Види прав платників податків:

2.1. Поняття відстрочення та розстрочення сплати податків та інших обов'язкових платежів. Продовження граничних строків сплати податку.

2.2. Право на повернення надміру або помилково сплачених сум податків.

2.3. Право на оскарження та на перегляд рішень контролюючих органів.

2.4. Право на ознайомлення з актом перевірки та подання зауважень до нього.

3. Обов'язки платників податків та їх види.

Контрольні питання:

1. В яких нормативно-правових актах закріплено основні права платників податків?

2. За якими платежами платник може отримувати відстрочку від виконання свого податкового обов'язку?

3. В якому порядку відбувається реструктуризація податкового боргу?

4. Які умови повернення платником податків надміру сплачених сум податків (інших обов'язкових платежів)?

5. Які правові підстави для подовження граничних строків сплати податків?

6. Яка процедура адміністративного оскарження рішень податкових органів?

7. Що розуміють під апеляційним узгодженням податкового зобов'язання?

8. Який порядок подання платником податків зауважень до акта документальної податкової перевірки?

9. Які способи виправлення самостійно виявлених платником податків помилок у податкових деклараціях?

10. Який порядок отримання платником податків-фізичною особою ідентифікаційного номера?

Практичні завдання:

1. Громадянин Петров у 2016 році одержав кредит в банку на будівництво будинку.

У травні 2017 р. він звернувся із заявою до ДПІ за місцем проживання з проханням надати йому відстрочку до кінця року зі сплати податку з доходів фізичних осіб за 2 півріччя 2017 р., оскільки він повинен розрахуватися з банком. До 30 грудня 2018 р. він гарантує погашення перед державою податкового зобов'язання. Яку відповідь повинен дати податковий орган? Обґрунтуйте.

3. За результатами позапланової податкової перевірки було складено акт перевірки. Платник податку, ознайомившись зі змістом акта, відмовився від його підписання. Вкажіть, які наслідки такої відмови? Відповідь обґрунтуйте.

4. Громадянин М. — підприємець, хоче отримати відстрочку до кінця року зі сплати податку з доходів фізичних осіб. До якого органу йому необхідно звернутися та які документи необхідно подати для отримання відстрочки?

5. На момент підписання акта перевірки директор підприємства та головний бухгалтер були відсутні. Акт підписав головний інженер підприємства. На підписання документів від імені підприємства довіреність головному інженеру не надавалась. Які правові наслідки такого підпису на акті перевірки?

Література:

1. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.

2. Гаврилук Р. Природа податкового права людини. Право України. – 2014. – №4. – С.174-183

3. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т / кол. авторів [заг. редакція М. Я. Азарова]. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Міністерство фінансів України, ДННУ “Академія фінансового управління”, Національний університет ДПС України, 2011. URL: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/newsView/49/#.Ulg2L1NBqt9>

4. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. – Т.1 – К.: Професіонал, 2011. – 1900с.

5. Петровська І.І. Правовий режим податкової інформації. Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина» 29-30 квітня 2011 року – Івано-Франківськ, 2011. С.19-21

Нормативно-правові акти:

6. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р..Відомості Верховної Ради України. 1996. №30.

7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 572 с.

8. Положення про Державну фіскальну службу України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: <http://minrd.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/postanovi-km-ukraini/63237.html>

9. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160. Офіційний вісник України від 17.06.2014 2014 р., № 46, стор. 15, стаття 1213

ТЕМА 5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Глава 11 Податкового кодексу України містить положення присвячені відповідальності за порушення податкового законодавства (статті 109-128 ПК).

До відповідальності можуть бути притягнуті будь-які учасники податкових правовідносин — як ті, що наділені владними повноваженнями, так і платники податків, їх представники, фінансові установи, податкові агенти тощо.

Підставою для притягнення до відповідальності є податкове правопорушення.

Податкове правопорушення — це протиправне діяння (дія чи бездіяльність), що виражається в невиконанні або неналежному виконанні обов'язків зі сплати податків, інших обов'язкових платежів до бюджету, державних цільових позабюджетних фондів, за що встановлена юридична відповідальність. Серед видів юридичної відповідальності за податкове правопорушення виділено адміністративну, кримінальну та фінансову.

До працівників контролюючих органів за порушення посадових обов'язків передбачена дисциплінарна відповідальність.

Склад податкового правопорушення:

- 1) об'єкт правопорушення
- 2) об'єктивна сторона правопорушення;
- 3) суб'єкт правопорушення;
- 4) суб'єктивна сторона правопорушення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика відповідальності за порушення податкового законодавства.

2. Поняття податкового правопорушення. Його склад.

3. Поняття та види санкцій за порушення податкового законодавства. Особливості застосування податкового компромісу.

4. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства.

5. Дисциплінарна відповідальність контролюючих органів.

Контрольні питання:

1. Що розуміють під податковим правопорушенням у вузькому і широкому значенні?
2. Який склад податкового правопорушення?
3. Які основні складові податкового боргу?
4. Що розуміють під поняттям «граничні строки сплати податку»?
5. Що є об'єктом податкового правопорушення?
6. Що становить об'єктивну сторону податкового правопорушення?
7. Хто може виступати суб'єктом податкового правопорушення?

Література:

1. Бакун О. В. Види та особливості податкової відповідальності громадян. Науковий вісник Чернівецького університету. — Вип. 91. Правознавство : зб. наук. пр. Чернівці, ЧДУ, 2000. С. 68-72.
2. Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз : монографія: Юридична література, 2008. - 504 с.
3. Петровська І.І. Відповідальність за порушення податкового законодавства Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2012. С. 33-35

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. 572 с.
3. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. – Т.1 – К.: Професіонал, 2011. – 1900 с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 зі змінами. – К. : Паливода А.В., 2017. – 284 с.
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року зі змінами URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.18.95&nobreak=1>
6. Про затвердження Порядку ведення органами Державної фіскальної служби України оперативного обліку податків і зборів, митних та інших платежів до бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 07.04.2016 № 422. Зареєстровано в

**ТЕМА 6. ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.
ТЕМА 7. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК. ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР**

Податок на доходи фізичних осіб – це прями́й податок, який стягується з фізичних осіб. Основна категорія, яка застосовується для оподаткування фізичних осіб – це дохід. На відміну від оподаткування юридичних осіб – де основною категорією є прибуток (податок на прибуток підприємств), що визначається як різниця між доходами та витратами звітного періоду.

Відповідно до п. 14.1.56 ПК, доходи - загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за її межами.

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу з урахуванням пункту 164.6 ПК на суми податкової знижки такого звітного року. До платників податку на доходи фізичних осіб можуть застосовувати податкові соціальні пільги.

Податок на прибуток підприємств є прями́м та основним податковим платежем для юридичних осіб у загальній системі оподаткування.

Об'єктом оподаткування податку на прибуток згідно статті 134 Податкового кодексу (ПК) є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, визначених згідно зі статтями 135-137 ПК, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду, визначених згідно зі статтями 138-143 ПК, з урахуванням правил, встановлених статтею 152 ПК;

Фактично об'єкт податку на прибуток – чистий дохід підприємства, що визначається як різниця між валовим доходом підприємства, його валовими витратами та амортизаційними відрахуваннями.

Податковим кодексом передбачено особливості оподаткування податком на прибуток окремих суб'єктів, зокрема:

- особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції (ст. 155 ПК);

- особливості оподаткування страховика (ст. 156 ПК);
  - оподаткування неприбуткових установ та організацій (ст. 157 ПК);
  - особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій (ст. 158 ПК);
  - особливості урегулювання та оподаткування безнадійної та сумнівної заборгованість (ст. 159 ПК);
  - особливості оподаткування нерезидентів (ст. 160 ПК);
- Особливості оподаткування визначені і в перехідних положеннях ПК.

Оподаткування **військовим збором** здійснюється відповідно до п. 16¹ підрозділу 10 Розділу XX Перехідних положень ПКУ до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Питання для обговорення:

1. Податок з доходів фізичних осіб: загальна характеристика.
2. Види доходів фізичних осіб та особливості їх оподаткування.
3. Застосування податкової знижки та податкової соціальної пільги.
4. Подання податкової декларації фізичними особами.
5. Особливості оподаткування фізичних осіб – підприємців.
6. Правові основи усунення подвійного оподаткування громадян.
7. Загальна характеристика податку на прибуток. Платники даного податку.
8. Правові засади формування об'єкту податку на прибуток підприємств.
9. Амортизаційні відрахування.
10. Порядок сплати податку на прибуток підприємств різними видами суб'єктів – платників податку.
11. Військовий збір: елементи платежу.

Контрольні питання:

1. Які податки сплачують фізичні особи?
2. Назвіть особливості елементів прибуткового оподаткування населення.
3. Назвіть ставки податку на доходи фізичних осіб.
4. У яких випадках іноземні особи сплачують податки?
5. Що таке резидентство?
6. Які зміни в оподаткуванні доходів громадян відбулися з 1 січня 2004 року і до сьогодні?
7. Які особи можуть користуватися податковою соціальною пільгою в Україні?
8. Які податки сплачують юридичні особи?

9. Визначте особливості елементів прибуткового оподаткування юридичних осіб.

10. Назвіть ставки податку на прибуток.

Практичні завдання:

1. За даними, включеними до Декларації про доходи громадянина А. за 2015 рік, було встановлено, що він має надмірну сплату по податку з доходів фізичних осіб — 12202 грн.

Складіть проект документа, за яким би громадянин А. зміг повернути надміру сплачені до бюджету кошти.

2. Використовуючи офіційний сайт Державної фіскальної служби скачайте форму Декларації податку на доходи фізичної особи-підприємця.

3. Протягом звітного кварталу підприємство, що займається ремонтом будівель, закупило 2 ксерокси вартістю — 10300 грн, комп'ютер — 10500 грн, здійснило підписку журналу з бухгалтерії для працівників бухгалтерії та журналу «Здоров'я» для відвідувачів, які чекають на оформлення замовлення; надало позику в розмірі 150 тис. грн іншому підприємству.

Поясніть, які із перелічених витрат можна віднести на валові витрати (витрати, які враховуються для визначення бази оподаткування), а які треба здійснювати з коштів, що залишились після сплати податкових зобов'язань? Відповідь обґрунтуйте.

4. Дружина директора підприємства працює на цьому самому підприємстві менеджером. Вона навчається на економічному факультеті університету на заочному відділенні. Навчання платне. Оплату навчання здійснюють за рахунок коштів підприємства.

Чи можна віднести на валові витрати кошти, перераховані підприємством університету як оплата за навчання? Відповідь обґрунтуйте.

5. Підприємство (консалтингова фірма) здійснило протягом кварталу наступні витрати: виплатило зарплату працівникам, придбало комп'ютер для бухгалтерії; придбало офісний папір; оплатило послуги дизайнерської фірми з оформлення офісу до святкування Нового року.

Які з перелічених витрат включаються до визначення бази оподаткування? Відповідь обґрунтуйте.

6. Чистий прибуток підприємства К. в звітному податковому періоді склав 100000 грн.

Обчисліть суму податку на прибуток підприємства К. за звітний податковий період.

Література:

1. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.
2. Кучерявенко М.П. Податкове право України: Підручник. / М.П. Кучерявенко. - Харків: Право, 2013. - 536 с
3. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: у 3 т. / кол. авторів [заг. ред. М.Я. Азарова] – 2-ге вид. доп. та переробл. - К. Міністерство фінансів України; Національний університет ДПС України, 2011. – Т.1. – 590 с.; Т.2. – 942 с.; Т.3. – 742 с.
4. Податкові пільги: зб. законодавства / уклад. В.С. Ковальський, О.С. Демський. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 392 с.
5. Податкове право України: навч. пос. / за заг. ред. Кучерявенка М.П. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 483 с.
6. Податкове право України // за заг. ред. Воронової Л.К., Кучеравенка М.П. – К.: Правова єдність. – 2009. – 485 с.
7. Кучерявенко М.П. Податкове право. Академічний курс. – К. : Правова єдність, 2008. – 701 с.
8. Петровська І.І. Оподаткування неприбуткових організацій та установ. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : Збірник наукових статей. Випуск 27. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2011. С.84-91
9. Інформація з офіційного сайту ДФС про податок на доходи фізичних осіб. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dohodi-fizichnih/>
10. Інформація з офіційного сайту ДФС про податок на прибуток підприємств. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-pributok-pidpri/>
11. Інформація з офіційного сайту ДФС про військовий збір. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/aktualni-pitannya/>

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. –572 с.

ТЕМА 8. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Податок на додану вартість у податкових системах різних країн світу з'явився тільки декілька десятиліть тому. На сьогодні податок на додану вартість належить до провідних платежів країн-членів Європейського Союзу. В 1967р. його було проголошено основним непрямим податком у цих країнах. До 1972 р. всі країни співтовариства повинні були внести податок на додану вартість до складу своїх податкових систем та законодавчо врегулювати порядок його справляння. Наявність ПДВ у податковій системі є обов'язковою умовою для вступу держави до ЄС.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Питання для обговорення:

1. Походження податку на додану вартість.
2. Реєстрація платників ПДВ.
3. Об'єкт оподаткування податку на додану вартість. База оподаткування ПДВ. Правові засади формування звичайної ціни.
4. Порядок сплати ПДВ.
5. Бюджетне відшкодування.
6. Застосування пільг при справлянні ПДВ.

Контрольні питання:

1. За яких умов фізична особа стає платником податку на додану вартість?
2. Які особи в обов'язковому порядку повинні зареєструватися платниками податку на додану вартість?
3. Які відмінні особливості сплати податку на додану вартість у країнах ЄС?
4. Які основні обов'язки платника податку на додану вартість?

Практичні завдання:

1. Фірма орендує приміщення під офіс. Орендодавцем є громадянин А., якому приміщення належить на праві приватної власності. Щомісяця фірма сплачує орендну плату. В договорі оренди передбачено, що, крім орендної плати, орендар сплачує орендодавцю і ПДВ. Порадьте, яким чином орендарю включити до податкового кредиту сплачену суму ПДВ, якщо орендодавець відмовився виписувати податкову накладну?

2. Закрите акціонерне товариство, акціонерами якого є юридичні особи, не здійснює виробничої діяльності. Акціонери щоквартально направляють внески до спеціального фонду ЗАТ, які використовуються на утримання дирекції. Як визначити об'єкт ПДВ при сплаті внесків? Відповідь обґрунтуйте.

3. Підприємство здійснило передплату періодичних бухгалтерських видань через поштове відділення. У видачі податкової накладної пошта відмовила, посилаючись на те, що передплата не обкладається ПДВ. Чи правомірні дії пошти? Відповідь обґрунтуйте.

4. Жителька села А. регулярно, не менш як три рази на тиждень, привозить до м. Києва сільськогосподарську продукцію власного виробництва та продає її на ринку. Адміністрація ринку попередила бабусю, що, оскільки вона займається регулярно торговельною діяльністю, вона повинна зареєструватись як платник ПДВ. Чи правомірні вимоги адміністрації ринку? Відповідь обґрунтуйте.

5. Поясніть, до якого бюджету буде зараховано зібраний на території селища податок на додану вартість?

6. Товариство з обмеженою відповідальністю закупило у акціонерного товариства обладнання. Покупець, який був акціонером АТ, розрахувався за придбання майно пакетом акцій, що належали акціонерному товариству. Чи виникає в даному випадку об'єкт ПДВ? Відповідь обґрунтуйте.

7. Підприємство А. продало фірмі В. свій цех із виробництва фарб. Вартість проданих фірмі валових активів складає 2 млн грн. Продаж відбувся у травні. В якому порядку і коли буде сплачено ПДВ? У кого із названих суб'єктів виникли податкові зобов'язання? Відповідь обґрунтуйте.

Література:

• Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер, 2010 - 368 с.

• Податкові пільги: збірник законодавства / уклад. В.С. Ковальський, О.С. Демський. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 392 с

• Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

• Коментар до законодавства про фінансово-правові санкції / авт.колектив, ред. Е.С. Дмитренко. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 416 с

• Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т - Т. 2. / кол. авторів [заг. редакція М. Я. Азарова]. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Міністерство фінансів України, ДННУ “Академія фінансового управління”, Національний університет ДПС України, 2011. – 942 с. URL: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/newsView/49/#.Ulg2L1NBqt9>

• Податкові конфлікти : особливості вирішення : навч. посіб. [/ Г. М. Білецька, М. О. Раскалей, І. О. Трубін, Н. Г. Шкуренко та ін.]; за заг. ред. Л. В. Трофімової. – К. : КНТ, 2011. – 360 с. URL: <http://ndi-fp.asta.edu.ua/newsView/39/#.Ulg3klNBqt8>

- Шморгун Л.Г. Податки з обороту і на додану вартість : порівняльні характеристики в контексті практичного застосування // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. - 2011.- № 2 – С. 233-244

- Інформація про ПДВ на офіційному сайті ДФС. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dodanu-vartist/>

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. №30.

2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року / Верховна Рада України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Митний кодекс України від 13.03.2012 / Верховна Рада України / Верховна Рада України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

ТЕМА 9. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК. РЕНТНА ПЛАТА. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК.

Студентам для знайомлення та опрацювання необхідно розглянути окремі види податків та їх елементи на основі аналізу норм ПК та підзаконних нормативно-правових актів в сфері оподаткування..

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Підакцизні товари(продукція) – товари з кодами згідно УКТ ЗЕД (українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності – закріпленій Митним тарифом), за які податковим законодавством встановлено ставки акцизного податку.

Правове регулювання акцизного податку здійснюється розділом VI Податкового кодексу (з 212 статті)

До підакцизних товарів належать:

- ⊕ спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;

- ⊕ тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;

- ⊕ нафтопродукти, скраплений газ;

- ⊕ автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

За п. 14.1.217 ПК, **рентна плата** - загальнодержавний податок, який справляється за користування надрами для видобування корисних копалин; за користування надрами в цілях, не пов'язаних з

видобуванням корисних копалин; за користування радіочастотним ресурсом України; за спеціальне використання води; за спеціальне використання лісових ресурсів; за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;

Екологічний податок – це загальнодержавний обов’язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об’єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів, та з фактичного обсягу радіоактивних відходів.

Регулюється розділом VIII Податкового Кодексу (з статті 240 ПК)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика акцизного податку.
2. Види платників акцизного податку та підакцизних товарів.
3. Визначення бази оподаткування та ставок акцизного податку.
4. Рентна плата: поняття, ознаки
5. Види рентної плати.
6. Поняття та елементи екологічного податку.

Контрольні питання:

1. Які правові підстави сплати акцизного податку?
2. Хто із учасників податкових правовідносин має статус податкового агента?
3. Які органи уповноважені надавати тій чи іншій продукції статус підакцизної?
4. Яка продукція в Україні належить до підакцизної?
5. Які особи належать до платників акцизного податку?
6. Що є об’єктом оподаткування акцизним податком?
7. Які види ставок застосовуються при справлянні акцизного податку?

Практичні завдання:

1. Підприємство зареєстроване платником податків у м. Києві. В червні було створено дві філії — в м. Івано-Франківську та м. Харкові. Підприємство прийняло рішення перейти на спрощену систему оподаткування. Поясніть, які дії йому необхідно здійснити для цього, враховуючи, що в жовтні було створено ще одну філію у м. Житомирі. Відповідь обґрунтуйте.

2. На підприємстві працюють 12 чоловік. Протягом останніх двох місяців три працівники перебувають безперервно у відрадженті,

готують до введення в експлуатацію новий об'єкт. Чи буде підприємство сплачувати туристичний збір? Відповідь обґрунтуйте.

3. Підприємство, звільнене від сплати акцизного податку за рішенням суду, ввезло на територію України партію алкогольних напоїв, для подальшої їх реалізації українським торговельним підприємствам. Чи виникає за даними операціями (ввезення та подальшого продажу) об'єкт акцизного податку? Відповідь обґрунтуйте.

4. Приватна фірма придбала в автосалоні для використання у господарській діяльності 3 легкових автомобілі. Хто із зазначених суб'єктів буде платником акцизного податку?

Відповідь обґрунтуйте.

5. Товариство з обмеженою відповідальністю взяло в оренду цілісний майновий комплекс, земельна ділянка під яким знаходиться у підприємства-орендодавця на праві постійного користування. Виконком місцевої ради підписав із ТОВ Тимчасову угоду про використання зазначеної земельної ділянки та зобов'язав ТОВ сплачувати плату за землю.

Виходячи із положень Податкового кодексу дайте обґрунтовану відповідь, хто в даній ситуації буде платником плати за землю, чи правомірні вимоги виконкому місцевої ради, які санкції можуть бути застосовані до ТОВ у разі відмови від сплати плати?

6. На балансі приватної хімічтски знаходяться два автомобілі «Газель», які використовують у роботі при обслуговуванні клієнтів (прийом речей вдома у замовника та розвезення виконаних замовлень). Поясніть, чи буде підприємство платником екологічного податку? Відповідь обґрунтуйте.

7. Громадянин відмовився сплачувати плату за землю за 2017 р., мотивуючи свою відмову тим, що тимчасово в будинку, який розташований на цій земельній ділянці, ніхто не проживає.

Податкова інспекція прийняла рішення стягнути з громадянина Податок у примусовому порядку шляхом покриття недоплати за рахунок його зарплати. Рішення було направлено за місцем роботи громадянина.

Чи зобов'язана адміністрація підприємства виконати це рішення? Відповідь обґрунтуйте.

Література:

1. Герчаківський С.Д. Місцеве оподаткування в Україні: традиції, реалії та напрями удосконалення // Фінанси України. — 2003. — №2. — С 44-49.

2. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.
3. Податкове право України: навч. пос. / за заг. ред. Кучерявенка М.П. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 483 с.
4. Податкове право України // за заг. ред. Воронової Л.К., Кучерявенка М.П. – К.: Правова єдність. – 2009. – 485 с.
5. Кучерявенко М.П. Податкове право. Академічний курс. – К.: Правова єдність, 2008. – 701 с.
6. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС, 2001.— 416 с.
7. Інформація про акцизний податок на сайті ДФС. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/aktsizniy-podatok/>
8. Інформація про рентну плату на сайті ДФС. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/rentni-plat/>
9. Інформація про екологічний податок на сайті ДФС. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/ekologichniy-podatok/>

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. –572 с.

ТЕМА 10. МІСЦЕВІ ПОДАТКОВІ ПЛАТЕЖІ. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ

Згідно п 291.2.ПК, **спрощена система оподаткування, обліку та звітності** - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 ПК, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених главою 1 Розділу 15 ПК, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Сплата **Єдиного податку** передбачена у Розділі 14 ПК, де визначено спеціальні податкові режими. Главою 1 встановлюються правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку в

порядку та на умовах, визначених ПК, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Правове регулювання місцевих податків і зборів має певну специфіку, оскільки здійснюється на двох рівнях: на загальнодержавному і місцевому. По-перше, держава визначає вичерпний перелік таких обов'язкових платежів, коло платників, об'єкти оподаткування, граничні розміри ставок, тобто встановлює основи їх справляння, надаючи повноваження органам місцевого самоврядування на введення таких податків і зборів на відповідній території. По-друге, місцеві органи влади, реалізуючи надані державою повноваження, встановлюють і детально регламентують механізми справляння окремо кожного з податків і зборів, а також їх окремі елементи.

Таке положення забезпечує захист місцевих бюджетів від необгрунтованого і безмежного тиску згори (держави). Таким чином, **місцеві податки і збори** — це обов'язкові платежі, що встановлюються державою, регламентуються і справляються органами місцевого самоврядування і надходять до місцевих бюджетів.

При законодавчому регулюванні системи місцевих податків і зборів слід враховувати низку факторів: 1) закріплення за місцевими бюджетами таких доходних джерел, що забезпечували б стабільне надходження доходів і фінансування власних повноважень місцевих органів; 2) сполучення інтересів держави і місцевого самоврядування, при обмеженні необгрунтованого впливу державної влади на місцеве оподаткування; 3) доцільність та обгрунтованість уведення місцевих податків і зборів на відповідній території; 4) помірність сум коштів, що надходять до бюджетів від таких податків і зборів з витратами по їхньому справлянню тощо.

Види місцевих податків:

- податок на майно;
- єдиний податок.

Місцеві збори:

- туристичний збір;
- збір за місяць для паркування.

Податок на майно регулюється ст. 265 ПК.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Питання для обговорення:

1 Загальна характеристика місцевих податкових платежів (порядок встановлення, граничні ставки, порядок сплати).

1.1. Місцеві податки: податок на майно та його види (на нерухомість, землю, транспорт); єдиний податок.

- 1.2. Місцеві збори: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.
2. Характеристика спрощеної системи оподаткування як спеціального податкового режиму.
3. Групи платників єдиного податку.
4. Види побутових послуг населенню, які надаються першою та другою групами платників єдиного податку.
5. Визначення бази єдиного податку платників 1-3 груп (види доходів платників єдиного податку які включаються та не включаються в розрахунок податку).
6. Об'єкт та база оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи.
7. Ставки єдиного податку.
8. Податковий період єдиного податку.
9. Порядок нараховування та строки сплати єдиного податку.
10. Ведення обліку і складення звітності платниками єдиного податку.

Контрольні питання:

1. За яких умов особа може стати платником єдиного податку?
2. Які суб'єкти не можуть бути платниками єдиного податку 4-ї групи?
3. Від яких інших податкових платежів звільняються платники єдиного податку?
4. У чому полягає відмінність між загальнодержавними та місцевими податками?
5. Якими повноваженнями в сфері місцевого оподаткування наділені органи місцевого самоврядування?
6. В якому нормативно-правовому акті закріплено види місцевих податків?
7. Які правові підстави сплати туристичного збору?

Практичні завдання:

1. Чи можуть бути платниками єдиного податку другої групи суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють:
  - діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім розповсюдження лотерей), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора);
  - обмін іноземної валюти?

Відповідь обґрунтуйте.

2. З офіційного сайту Державної фіскальної служби скачайте форму податкової декларації платника єдиного податку та охарактеризуйте її складові частини.

Література:

1. Герчаківський С.Д. Місцеве оподаткування в Україні: традиції, реалії та напрями удосконалення // Фінанси України. — 2003. — №2. — С 44-49.
2. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 - 368 с.
3. Податкове право України: навч. пос. / за заг. ред. Кучерявенка М.П. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 483 с.
4. Податкове право України // за заг. ред. Воронової Л.К., Кучерявенка М.П. – К.: Правова єдність. – 2009. – 485 с.
5. Кучерявенко М.П. Податкове право. Академічний курс. – К. : Правова єдність, 2008. – 701 с.
6. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС, 2001.— 416 с.
7. Інформація про місцеві податкові платежі на сайті ДФС.
8. Податки. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/>
9. Збори. URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/mistsevi-zbori/>

Нормативно-правові акти:

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30.
- Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. – К.: Центр учбової літератури, 2017. –572 с.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 1 Загальні засади податкового права.

Тема 1. Зміст податків та структура податкової системи

Етапи становлення і розвитку оподаткування. Поняття податку та його риси. Функції податку. Порядок встановлення, введення та скасування податків. Елементи податку як юридичної категорії. Податкові пільги.

Поняття податкової системи та її склад. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Місце зборів та мита в податковій системі України.

Спеціальні податкові режими.

Порівняння прямих та непрямих податкових платежів.

Тема 2. Поняття та основні категорії податкового права.

Податковий процес.

Поняття, предмет та метод податкового права. Джерела податкового права. Податковий закон. Принципи податкового права. Податкова правосуб'єктність.

Податкові роз'яснення та консультації. Оскарження рішень фіскальних органів.

Поняття, об'єкти і суб'єкти податкових правовідносин.

Система органів Державної фіскальної служби.

Інститут податкового процесу.

Тема 3. Права і обов'язки податкових органів

Правовий статус контрольно-фіскальних органів у податкових відносинах.

Механізм примусу в сфері податкової діяльності, як вид адміністративного примусу. Податковий обов'язок. Заходи примусу в сфері оподаткування.

Характеристика окремих видів прав контролюючих органів:

- Облік платників податків та інших обов'язкових платежів.
- Перевірка платників податків як функція податкового контролю.
- Податкова застава.
- Адміністративний арешт активів.

Обов'язки контрольно-фіскальних органів за податковим законодавством.

Тема 4. Права і обов'язки платників податків.

Правовий статус платників податків.

Характеристика окремих видів прав платників податків в Україні:

- Право на відстрочення та розстрочення податкових платежів, продовження граничних строків сплати податку. Податковий борг та його складові.

- Право на повернення надміру або помилково сплачених сум податків.

- Право на оскарження та на перегляд рішень контролюючих органів.

- Право на ознайомлення з актом перевірки та подання зауважень до нього.

Обов'язки платників податків та їх види. Податковий обов'язок та податкове зобов'язання.

Податкова декларація та її види.

Тема 5. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Загальна характеристика відповідальності за порушення податкового законодавства та її видів.

Поняття податкового правопорушення. Його склад. Непрямі методи виявлення податкових зобов'язань.

Поняття та види санкцій за порушення податкового законодавства.

Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства.

Дисциплінарна відповідальність працівників контролюючих органів.

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів податкових платежів.

Тема 6. Оподаткування доходів фізичних осіб

Загальна характеристика податку з доходів фізичних осіб. Дохід як податкова категорія.

Види доходів фізичних осіб та особливості їх оподаткування.

Податкова соціальна пільга.

Подання податкової декларації фізичними особами. Особливості оподаткування фізичних осіб – підприємців.

Правові основи усунення подвійного оподаткування громадян.

Тема 7. Особливості правового регулювання податку на прибуток. Військовий збір

Загальна характеристика податку на прибуток. Платники даного податку.

Правові засади формування об'єкту податку на прибуток підприємств. Амортизаційні відрахування. Порядок сплати податку на прибуток підприємств різними видами суб'єктів – платників податку.

Поняття, правове регулювання та адміністрування військового збору як тимчасового загальнодержавного податкового платежу.

Тема 8. Податок на додану вартість та його правове регулювання

Походження податку на додану вартість. Способи визначення податкового зобов'язання у ПДВ

Групи платників ПДВ.

Об'єкт оподаткування податку на додану вартість. Правові засади формування звичайної ціни.

База оподаткування ПДВ.

Адміністрування ПДВ. Бюджетне відшкодування з ПДВ.

Види пільг з ПДВ.

Тема 9. Акцизний податок. Рентна плата. Екологічний податок.

Поняття та елементи акцизного податку. Види підакцизних товарів.

Елементи акцизного податку.

Рентна плата: поняття та види. Елементи різних видів ренти.

Екологічний податок: історія та мета встановлення в Україні, елементи.

Тема 10. Місцеві податкові платежі. Спрощена система оподаткування.

Загальна характеристика місцевих податків та зборів. Правове регулювання місцевих податків і зборів відповідного до чинного податкового законодавства.

Види місцевих податків та їх характеристика. податок на нерухоме майно та його види. Місцеві збори, їх види і характеристика, особливості сплати.

Характеристика спрощеної системи оподаткування. Умови переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Єдиний податок та його адміністрування. Види платників єдиного податку.

Норми перерахування єдиного податку до бюджетів різних рівнів.

Рекомендовані джерела

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами / Верховна Рада України : офіц. Текст. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  2. Пришва Н.Ю. Податкове право. Підручник – К.: Юрінком Інтер., 2010 368 с. (10 прим).
  3. Податкове право [Текст]: навч. посіб./за ред. М. П. Кучерявенка. К.:Юрінком Інтер, 2003. 400 с (4 прим).
  4. Податкове право [Текст] / Від. ред. Шумський П.В. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 54 с. (1 прим).
  5. Податкове право [Текст]: навч. посіб./За ред. М.П. Кучерявенка .- К.:Юрінком Інтер,2004 .-400 с. (2 прим).
  6. Податкове право України [Текст]: навчальний посібник/за ред. М. П. Кучерявенко .-К.:Алерта:КНТ:ЦУЛ,2009 .483 с. (10 прим).
  7. Податкове право [Текст]: науково-практичний посібник / Бандурка О.М., Понікаров В.Д. Попова С.М. К.:ЦУЛ, 2012. 312 с (6 прим).
  8. Гаврилюк Р. Право людини на податки як перерозподільна справедливість. Юридична Україна. К.:Юрінком Інтер, 2015.№3 .С. 19-27. URL: http://pressa.yurincom.com/tovar/Zhurnal-yuridichna-ukraina_3-2015
  9. Кучерявенко М. П. Податкове право України. Академічний курс [Текст]: підручник .Рек. МОН. К.:Правова єдність, 2008. 701 с. (15 прим).
  10. Качула С.В., Бодня Д.А., Поривай А.О. Податки як основа реалізації соціальної функції держави. Економічний вісник університету. 2017. Випуск №34/1. С.251-259. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/podatki-yak-osnova-realizatsiyi-sotsialnoyi-funktsiyi-derzhavi>
1. Безрутченко С., Кузьменко О. Характеристика публічного інтересу у міжбюджетних правовідносинах // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - № 12. – С. 145-148
  2. Буздуган Я. Фінансовий контроль і правові шляхи його реалізації // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - №6. – С.26-29
  3. Бюджетне законодавство України : науковий збірник / укладач Тимошук І.С. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 372 с.
  4. Вдовічен В. Оперативні юридичні форми податково-правового компромісу // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 6. – С.28-31
  5. Галунько В., Онищук О. Правовий статус посадових осіб публічної адміністрації // Право України. – 2011. – №7. – С.156

6. Гетманець О. Правові основи бюджетного контролю // Право України. – 2010. – №3. – С. 174
7. Глушук Н. Законодавче регулювання інформаційної діяльності органів державної податкової служби України // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – №7. – С.71-74
8. Занфіров М. Правова природа фінансових санкцій // Підприємництво, господарство і право. – 2011.- №8.- С.81-84
9. Іванський А. Презумпція невинуватості у публічних фінансових правовідносинах // Право України. – 2010. – №12. – С.159
10. Крикун В. Податки і збори як елемент державної антикризової політики у сфері економіки України // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №4. – С.121-123
11. Литвин О., Мороз Д. Удосконалення інформаційного забезпечення податкової міліції на прикладі Європейського Союзу // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №11. – С.56-59
12. Мойсик В.Р. Кримінальна відповідальність за шахрайство з фінансовими ресурсами в Україні : аналіз правотворчості та правозастосування [текст] : монографія / Володимир Романович Мойсик . – К. : Атіка-Н, 2010. – 244 с.
13. Монаєнко А. Місце фінансово-правової відповідальності в системі юридичної відповідальності // Право України. – 2011. - № 9. – С.228-231
14. Мулявка Д., Берднікова Л. Теоретичні аспекти визначення правосуб'єктності органів Державної податкової служби України як суб'єкта адміністративного судочинства // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №12. – С.130-132
15. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Азарова М.Я. – К. : ЦУЛ, 2010. – 480 с.
16. Омельченко А. Система та правовий статус органів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні // Юридична Україна. – 2011. – №9. – С. 97-101.
17. Погорелова О. Основні юридичні гарантії захисту прав платників податків // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №3. – С. 65-69
18. Радзівіл К. До питання визначення адміністративної відповідальності у фінансовій сфері // Підприємництво, господарство і право. – 2012. - №5. – С.25-28
19. Радзівіл К. Поняття та зміст фінансової безпеки держави // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - №5. – С.94-97
20. Самань В. Визначення місця податкового контролю у системі фінансового контролю // Підприємництво, господарство і право. –

2012. – № 6. – С.32-34

21. Тельнова Г.В. Анализ корпоративного налогообложения и налога на доходы физических лиц в странах Европы. Журнал Проблеми економіки. Світова економіка та міжнародні відносини. 2017. № 2. С. 48-54. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/28683>

22. Трубін І. Правове регулювання системи електронних грошей в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - №12. – С. 157-160

23. Чернадчук В. Норми-дефініції податкового законодавства // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №5. – С.86-89

Інформаційні ресурси

1. Локальна внутрішня університетська мережа <http://lib.pu.if.ua/>
2. Верховна Рада України <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Державна фіскальна служба України <http://sfs.gov.ua/>
5. Міністерство фінансів України <http://minfin.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua/>
7. Президент України <http://www.president.gov.ua/>
8. Державна казначейська служба України <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
9. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України <http://www.me.gov.ua/>
10. Гугл академія (посилання на наукові статті та іншу наукову і навчальну літературу за умови наявності електронної пошти гугл) <https://scholar.google.com.ua/>
11. Івано-Франківська обласна державна адміністрація <http://www.if.gov.ua/>
12. Івано-Франківська міська рада <http://www.mrada.if.ua/>

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема 1. Зміст податків та структура податкової системи	8
Тема 2. Поняття та основні категорії податкового права.	
Податковий процес	12
Тема 3. Права і обов'язки податкових органів	15
Тема 4. Права і обов'язки платників податків.....	17
Тема 5. Відповідальність за порушення податкового законодавства..	20
Тема 6. Оподаткування доходів фізичних осіб	23
Тема 7. Особливості правового регулювання податку на прибуток.	
Військовий збір	25
Тема 8. Податок на додану вартість та його правове регулювання....	29
Тема 9. Акцизний податок. Рентна плата. Екологічний податок	31
Тема 10. Місцеві податкові платежі. Спрощена система	
оподаткування	34
Програмові вимоги для контролю знань студентів	38
Рекомендована джерела	41